

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Betänkande (SOU 2009:16) Grundanalys, Förnyelseprogram och Kulturpolitikens arkitektur av Kulturutredningen

Kulturnämnden yttrar sig enbart över de delar i betänkande som direkt berör kulturnämndens verksamhet. Det innebär att kulturnämnden i stora delar inte kommenterar förslaget rörande kulturpolitikens arkitektur, d v s ny statlig myndighetsorganisation inom kulturområdet. Vidare berörs tankarna om kulturpolitik och det civila samhället ytterst begränsat.

1 Mål för kulturpolitiken

Kulturnämnden instämmer i de resonemang som betänkandet återger redan från då 1974 års kulturpolitiska proposition lades fram: D v s att undvika mål som innebär en alltför tydlig politisk styrning av kulturlivet utan snarare utforma målen så att de sammanfattar politikens viktigaste funktioner och sätter "kulturpolitiken på den politiska kartan". Det är sedan kulturlivets uppgift att utifrån de politiska övergripande målen redovisa hur man avser att genomföra sin verksamhet.

Den inledande grundsatsen i de nu föreslagna nya målen kan enligt kulturnämndens mening mycket väl tjäna som en gemensam utgångspunkt för alla offentlig kulturpolitik. Kulturnämnden vill dock kraftligt understryka, vilket även utredaren gör, vikten av att kulturinsatser i kommuner och landsting sker utifrån de lokala och regionala politiska prioriteringarna. I detta sammanhang vill kulturnämnden även peka på den svårighet som kan uppstå då, i vårt fall, landstinget enligt den föreslagna portföljmodellen (se nedan avsnitt 3) skall förhandla med staten om portföljens ekonomiska storlek; Det finns helt enkelt en uppenbar risk att den statliga parten, det nya kulturrådet, i allt för stor om-

Bilaga

Utdrag ur kulturnämndens protokoll § 44/09
Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2009-03-17

fattning kommer att hävda statens mål som måttstock för hur väl kulturverksamheten genomförs i länet. Det blir därmed statens värderingar som i allt väsentligt kommer att styra hur den regionala kulturpolitiken organiseras utformning om regionen vill kunna påverka storleken på det statliga stödet. Det är således av yttersta vikt att riksdagen ger kulturrådet sådana instruktioner att rådet lämnar erforderligt utrymme för de lokala och regionala politiska företrädarna att utforma strukturen för kulturlivet utan att det inverkar negativt på möjligheten till statligt stöd.

1.1 Kvalitet och förnyelse

I betänkandet föreslås inget mål som syftar på konstnärlig kvalitet eller konstnärlig förnyelse. Kulturnämnden kan ställa sig bakom de anförda argumenten till kommitténs ställningstagande. Att uttrycka och mäta konstnärlig kvalitet är så svårt att det i praktiken inte är hanterbart som entydig urvalsgrund vid fördelningen av offentliga kulturstöd. Samtidigt är det viktigt att kvalitetsaspekten ändå finns med i fördelningen av offentliga medel och i dialogen med såväl kulturutövare som mellan staten och landstinget. Precis som idrotten måste också kulturen kunna arbeta med "elit och bredd" – de förutsätter varandra.

1.2 Aspektpolitik

Kulturnämnden instämmer i betänkandets strävan mot s k aspektpolitik som ligger i linje med hur kulturnämnden och Stockholms läns landsting arbetar. Som exempel kan nämnas att kulturnämnden under det senaste året infört ett hälsopedagogiskt kulturstöd för att använda kultur som medel för att långsiktigt bidra till landstingets övergripande ambition om förbättrad folkhälsa hos befolkningen i Stockholms län.

1.2.1 Kulturföretagande och entreprenörskap

Kulturnämnden håller med utredaren om att det är angeläget att betona frågor om kulturföretagande och entreprenörskap. Detta är en inriktning som stämmer väl överens med ambition i Stockholms läns landsting. Under 2009 hoppas kulturnämnden kunna stödja en s k kulturinkubator för att erbjuda utbildade kulturutövare professionellt stöd att utvecklas som företagare. Därutöver kommer kopplingen till kultur att beaktas i den regionala planering som landstinget svarar för, genom närmast RUFSS 2010. Ett utvecklat kultur- och föreningsliv kan på många sätt bidra till att göra en region attraktiv på för näringslivet och enskilda individer.

Aspektpolitiken kan således bidra till att vidga kulturaspekten till andra politikområden vilket i förlängningen är till gagn för kulturutövarna och sannolikt

ökar möjligheten att öka de ekonomiska satsningarna på kultur hos såväl offentliga som privata aktörer.

Samtidigt som aspektpolitiken skall ges större uppmärksamhet är det viktigt att även framdeles kunna främja kulturen för den goda konstens skull.

2 Ändrad statlig myndighetsorganisation

Kulturnämnden avstår i huvudsak från att kommentera den statliga myndighetsorganisationen. Nämnden vill dock ge sitt stöd för utredarens förslag att Nämnden för hemslöjdsfrågor avvecklas och att det statliga driftbidraget till länshemslöjdskonsulenterna inordnas i portföljmodellen.

Som nämns på annat håll i detta yttrande vill kulturnämnden ånyo betona vikten av att det nya kulturrådet både har direktiv till och mod att se förutsättningslöst på dels formerna för hur kulturverksamhet genomförs utifrån regionala förutsättningar, dels det statliga stödets storlek och inte fastna i de bidrag och strukturer som råder i dag.

3 Portföljmodellen

Kulturnämnden ställer sig i grunden positiv till förslaget om portföljmodell. Genom att den slutliga fördelningen av medel görs på regional nivå ökar förutsättningarna att genomföra den kulturpolitik som de regionalt folkvalda eftersträvar och de statliga medlen kan samordnas med landstingets och även kommunernas egna satsningar på kultur. Kulturnämnden instämmer i att modellen förstärker den demokratiska aspekten i och med att besluten om medelsfördelning förs närmare medborgarna i den berörda regionen.

Som nämnts ovan är det dock viktigt att den statliga parten – det nya kulturrådet – inte fastnar i det nuvarande statsbidragssystemets strukturer i förhandlingen med landstingen. Staten måste vara lyhörd för landstingets strävan till lösningar som är anpassade för just den egna regionen. I Stockholms län har vi t ex ingen länsteater med landstinget som huvudman men det finns ändå ett brett utbud av teater, i flera fall med hjälp av offentligt stöd, med en stor satsning på barnteater i länets skolor genom kulturnämndens scenkonststöd. Vi har helt enkelt bestämt oss för en annan struktur på verksamheten än den som staten skisserat, och det ska naturligtvis inte ligga Stockholms läns landsting i fatet i överläggningarna om portföljens storlek. På samma sätt kan landstinget välja att organisera vissa kulturverksamheter av länsövergripande

karaktär på ett sätt som vårt landsting bedömer som bäst efter våra regionala förutsättningar.

3.1 Bidrag som ingår i portföljen

Kulturnämnden ställer sig positiv de statliga bidrag som föreslås ingå i portföljmodellen. Kulturnämnden anser dock att därutöver bör även de statliga medlen till fria grupper inom teater, dans och musik ingå i portföljen. 2008 fördelade kulturrådet totalt nära 29 mnkr till 137 fria grupper i Stockholms län inom dans och teater vilka därmed utgjorde ca 40 procent av det totala antalet bidragsmottagare i riket. Inom musikområdet fick fria grupper i Stockholms län totalt ca 4,8 mnkr i statligt stöd. Även om det statliga stödet avser verksamhet som de berörda grupperna genomför i hela riket, d v s även utanför den region där man har sin hemvist, finns det inget som hindrar att landstinget fördelar stödet. Bland de fria grupper i Stockholms län som fick statligt stöd 2008 förekommer vanligtvis ca en fjärdedel även som mottagare av stöd från landstingets kulturnämnd. Det skulle således vara fördelaktigt att kunna inkludera även de fria grupperna inom scenkonstområdet i den samordning av den nationella och regionala kulturpolitik som portföljmodellen innebär. Staten kan med fördel bevaka de statliga intressena av bidragsfördelningen i förhandlingarna med landstinget och genom den uppföljning av genomförandet som betänkandet föreslår.

3.2 Landstingets regionala samordningsansvar

Enligt kulturnämndens mening måste varje landsting själv få bestämma hur man handhar sitt regionala samordningsansvar; Vilka intressenter som landstinget har kontakt med, på vilket sätt och i vilken omfattning. Det mycket omfattande samordningsförfarande som betänkandet skisserar skulle kräva en kraftigt utökad administrativ insats inom kulturnämndens förvaltning. Detta är naturligtvis möjligt men kräver att staten ställer erforderliga ekonomiska medel till förfogande när staten både för över ansvaret för bidragsfördelningen till landstinget och samtidigt föreskriver en stor höjning av ambitionsnivån. Utgångspunkten bör helt enkelt vara att staten inte kan tvinga landsting och regioner att bygga upp en byråkrati samtidigt som staten monterar ner sin administration. Vidare finner kulturnämnden det märkligt att statens förhandlare inte skulle kunna föra individuella förhandlingar med vart och ett av landets landstings/regioner. Det synes självklart att staten måste ha resurser för att ha en förhandling om inkom Stockholms län som representerar en femtedel av rikets befolkning och sannolikt en ännu större andel av landets professionella kulturutövare.

3.2.1 Särskild ordning för Stockholms stad

Kulturnämnden tycker att det naturligtvis är angeläget att Stockholms stad får goda möjligheter att föra en kulturpolitik värdig en huvudstad. Nämnden har därför förståelse för att Stockholms stad har egna intressen att bevaka i och med att staden själv är huvudman för kulturinstitutioner som får statsbidrag. I första hand Stockholms stadsteater som 2008 fick närmare 47 mnkr i statsbidrag. Flera av de grupper som får arrangörsstöd, vilket föreslås ingå i portföljmodellen, är också belägna i Stockholms stad. De flesta statsbidrag till kulturverksamhet som är belägen i Stockholms stad går dock till olika fristående kulturorganisationer, främst teatrar och danskompanier. Då utredaren föreslår att dessa statsbidrag inte skall omfattas av portföljmodellen har kulturnämnden svårt att se behovet av att staden skulle ges en mer omfattande egen förhandlingsrätt gentemot staten. Det kan inte vara rimligt att Stockholms stad skall ges ökat inflytande jämfört med i dag över medelsfördelningen till de länsövergripande kulturverksamheter som landstinget formellt ansvarar för. Av de sju länsfunktioner som finns i Stockholms län är fyra lokaliserade inom stadens gränser, två av dess är dock organisatorisk inordnade i landstingets kulturförvaltning. Om den regionala kulturportföljen däremot även inkluderar stödet till fria grupper, vilket kulturnämnden föreslår (se ovan avsnitt 3.1) har kulturnämnden större förståelse för att Stockholms stad ges inflytande över medelsfördelningen.

I generella termer tycker kulturnämnden att det är märkligt att utredaren uppenbart menar att de positiva fördelar som portföljmodellen anses föra med sig, inte minst ur demokratiskt synpunkt, inte skulle komma ca 1,1 miljoner invånare i 25 av Stockholms läns kommuner till del.

Karin Ekdahl Wästberg